

*Арсененко І.А. доцент, к.геогр.н.,
Топалова О.І. асистент,
Гончаров В.С. студент 3 курсу, напрям підготовки «Географія»,
Мельніков О.В. студент 4 курсу, спеціальність «Географія»
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
irina_arsenenko@mail.ru, l.topalova@yandex.ua, ganchar2010.9@yandex.ua*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Сьогодні в туризмі, спостерігаються тенденції пошуку нових, нестандартних технологій організації дозвілевої діяльності. Однією з таких інновацій в туристичній діяльності світу є індустриальний туризм, який найбільший розвиток отримав у країнах Північної Америки, в таких Європейських країнах, як Франція, Німеччина, Голландія та Великобританія та ін.

Вивченню індустриального туризму присвячені роботи як українських так і зарубіжних вчених: Алейнікової Г.М., Афанасьєва О.Є., Боголюбова В.С., Богомолова Є.С., Бейдик О.О., Гельберта Д., Доде Т.Н., Казакова В.С., Казакової Т.А., Калиновського К.М., Литвиненко О.Б., Любіцевої О.О., Пацюк В.С., Петрова В.В., Чередниченко А.О., Чередниченко О.Ю. та ін.

Необхідно зазначити, що не існує єдиного тлумачення поняття - індустриальний туризм. Проведені дослідження, дозволяють нам під індустриальним туризмом розуміти здійснення активної туристичної діяльності спрямованої на відвідування діючих, занедбаних (зниклих) промислових підприємств, будівель, інженерних споруд виробничого (в т.ч. спеціального) призначення, технологічних процесів з метою ознайомлення з їх функціональним призначенням для задоволення пізнавальних, культурологічних, наукових, професійних та інших інтересів.

Визначення сутності індустриального туризму, дозволило виявити його підвиди:

- Відвідування занедбаних (зниклих) об'єктів.

- Постпаломництво - відвідування занедбаних десакралізованих об'єктів релігійного вшанування.

- Інфільтрація - проникнення на території, які знаходяться під охороною, а також території діючих промислових зон.

- Диггерство - дослідження підземних споруд.

- Руфінг - прогулянки дахами.

- Урбанізм - це любов до міських пейзажів, що сформована в результаті розширення, розвитку або навпаки, занепаду міських територій.

- Сурвівалізм - виживання в екстремальних умовах.

- Індустріальна археологія - вивчення матеріальної культури минулого, але основна увага зосереджена на промисловості.

- Психогеографія - вивчення специфічних ефектів і точних законів територіального оточення, яке впливає на поведінку і емоції людини, її взаємодію з міським ландшафтом [1, с.124].

Становлення індустріального туризму, як суспільно-географічного явища підтверджується зростанням його популярності і в Україні, для цього є значні передумови. Особливо актуальним ці питання постають для індустріальних регіонів країни, в тому числі і Запорізької області.

Наявність на території Запорізької області потужних промислових об'єктів, технічних і технологічних споруд, експонатів сприяє розвитку індустріального туризму, серед об'єктів якого на особливу увагу у туристів і екскурсантів заслуговують ДніпроГЕС (м. Запоріжжя) і Запорізька атомна електростанція (м. Енергодар), а також ознайомлення з процесом виробництва на металургійних та машинобудівних підприємствах, відвідування виведених зі строю індустріальних об'єктів та ін.

Основні туристичні маршрути індустріального туризму спрямовані на відвідування основних промислових центрів Запорізької області – м. Запоріжжя, м. Мелітополя, м. Бердянська, м. Полог, м. Оріхова, м. Токмака, м. Енергодара.

Створення оптимальних умов для розвитку індустріального туризму в межах Запорізької області надасть можливість ефективному використанню її туристичного потенціалу, що потребує проведення подальших досліджень, і перш за все:

- визначення проблем і перспектив розвитку індустріального туризму;
- створення нових перспективних туристичних маршрутів по об'єктах індустріального туризму.

Актуальною проблемою управлінської діяльності щодо розвитку індустріального туризму в Запорізькій області сьогодні є проведення моніторингу наявної інфраструктури та розробка перспективної моделі його функціонування.

Для розвитку індустріального туризму в Запорізькій області на наш погляд пріоритетними стратегічними напрямками є:

- координація інтересів і взаємодія муніципальних властей, туристичних підприємств і фахівців для організації індустріального туризму;
- розробка та впровадження програми розвитку індустріального туризму в Запорізькій області;
- створення нових маршрутів індустріального туризму, з урахуванням його підвидів;
- розробка інноваційних проектів і здійснення наукових досліджень з питань розвитку індустріального туризму;
- забезпечення висококваліфікованими фахівцями туристичного супроводу для відвідування туристичних об'єктів індустріального туризму;
- здійснення відповідного фінансування для розвитку індустріального туризму;
- вдосконалення інфраструктури туристичних об'єктів індустріального туризму;
- проведення маркетингових досліджень, у т.ч. визначення потенційних клієнтів, з урахуванням вікових груп туристів;

- створення нового рекламно-інформаційного продукту індустриального туризму;
- здійснення інформаційно-рекламного забезпечення індустриального туризму на внутрішньому і, особливо, на зовнішньому туристичному ринках;
- формування сучасних місцевих брендів та просування марки „Запоріжжя індустриально-туристичне”, їх активізація через мережу Інтернет;
- перетворення індустриальних об'єктів в об'єкти туристично-екскурсійного показу, з метою їх включення в туристичний пакет;
- пошук нових методів використання наявних унікальних індустриальних туристичних ресурсів;
- нарощування обсягів надання туристичних послуг щодо розвитку індустриального туризму в Запорізькій області.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ТА ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. — К. : Знання, 2011. — 334 с.

*Байтеряков О.З. доцент, к.геогр.н.,
Менжсинська О.О. студентка магістратури, спеціальність «Географія»,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
sport3y@mail.ru*

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТУРИЗМУ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Туристична галузь набуває дедалі більшого значення для розвитку економіки, соціальної сфери та духовної культури в Україні. Одним із напрямів туристичної галузі, який забезпечує стійкий попит та значні конкурентні переваги, порівняно з іншими видами туристичної діяльності, є культурно-пізнавальний туризм, основою якого є історична унікальність розвитку та етнокультурна багатоманітність регіону [1]. Туристичний потенціал Запорізької